Секція С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)	
УДК 658.5:005.8	
Дата першого надходження статті до видання	2026-08-26
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-09-30
Дата публікації/оприлюднення	2026-09-30

Сутнісно-змістовне дослідження категорії бізнес-процесів

Вітюк Анна Валеріївна
к.е.н., доцент
Вінницький національний технічний університет, Вінниця, Україна
e-mail: anna_vitiuk@ukr.net
https://orcid.org/0000-0000-5211-4948

Анотація. Метою статті є обгрунтувати власне трактування поняття «бізнес-процесу» для формування наукових основ його застосування у практичній діяльності підприємств.

При підготовці статті використовувалися загальнонаукові методи наукових досліджень, зокрема аналіз літературних джерел, структурний синтез, порівняльний аналіз. Важливе значення у роботі також мало використання методів систематизації та узагальнення. Застосування системного підходу дозволило сформувати авторське розуміння сутності категорії «бізнес-процес».

Стаття присвячена комплексному дослідженню сутності категорії «бізнес-процес». Встановлено світоглядні відмінності у трактуванні категорії українськими науковцями, які зосереджують увагу на управлінській домінанті та іноземними дослідниками, які відзначають важливість технічної домінанти. Виявлено низку фундаментальних характеристик бізнес-процесу. Розвинуто основні цілі бізнес-процесів як забезпечення оптимізації роботи підприємства шляхом моделювання бізнес-процесів; регламентування роботи учасників бізнес-процесів; зменшення технологічного часу виконання бізнес-процесів та поступове застосування процесного управління на підприємстві. Доведено, що основними видами бізнес-процесів на підприємстві є основні, обслуговуючі, допоміжні та управлінські. Визначено критерій ефективність бізнес-процесів як можливість забезпечити безперешкодне виконання процесів та збільшити додану вартість товару або послуги і максимізувати корисність та цінність продуктів і послуг для своїх клієнтів.

Наукова новизна статті полягає у розвитку теоретичних засад тлумачення категорії «бізнес-процесу» через врахування ресурсного та часового фактору.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що його результати можуть бути застосовані у господарській діяльності для забезпечення впровадження елементів процесного управління в моніторинг ефективності виробничої діяльності на основі інтеграції управлінського досвіду працівників та можливої його підтримки шляхом використання новітніх програмних продуктів.

Ключові слова: бізнес-процес, управління, клієнт, цифровізація, ресурси, операція

The essence and content of the business process category

Vitiuk Anna
Ph.D. in Economics, Associate Professor at the Department of Management, Marketing and Economy
Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: anna_vitiuk@ukr.net
https://orcid.org/0000-0000-5211-4948

Abstract. The paper aims to substantiate the author's interpretation of the concept of a "business process" in order to establish a scientific basis for its application in the practical operations of enterprises.

General scientific research methods were employed in preparing the article, including the analysis of literature, structural synthesis, and comparative analysis. Methods of systematization and generalization also played a significant role. The application of a systems approach enabled the formulation of the author's understanding of the essence of the "business process" category.

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

The article presents a comprehensive study of the essence of the "business process" category. It identifies conceptual differences in how the category is interpreted: Ukrainian scholars tend to focus on the managerial aspect, whereas foreign researchers emphasize the technical aspect. A number of fundamental characteristics of business processes are identified. The primary objectives of business processes are further elaborated to include optimizing enterprise operations through business process modeling, regulating the activities of process participants, reducing the technological time required for process execution, and gradually implementing process-based management within the enterprise. It is established that the main types of business processes within an enterprise are core, service, support, and managerial processes. The criterion for business process efficiency is defined as the ability to ensure the seamless execution of processes, increase the value added to goods or services, and maximize the utility and value of products and services for customers. The scientific novelty of the article lies in the development of theoretical foundations for interpreting the "business process" category by taking into account resource and time factors.

The practical significance of the study lies in the potential application of its results in business operations to facilitate the implementation of process management elements within production efficiency monitoring—integrating the managerial experience of employees and potentially supporting this through the use of modern software products.

Keywords: business process, management, client, digitalization, resources, operation.

Вступ

Актуальність проблеми. Здійснення підприємницької діяльності у сучасних умовах визначається низкою гнучких факторів та постійних недетермінованих змін зовнішнього економічного середовища. Попри можливість підприємства визначати власні господарські вектори розвитку маємо відзначити потребу у адаптації підприємства на глобалізаційні процеси, науково-технічний прогрес, екологічні виклики тощо. Вчасно реагувати на такі умови видається можливим лише через освоєння менеджментом підприємств сучасних управлінських інструментів та активного їх застосування. Серед таких інструментів варто відзначити застосування бізнес-процесів, як синтетичної категорії, що сформувалася у рамках процесного підходу в управлінні та можливостями його подальшого застосування у практиці в рамках потреби адаптації підприємств не лише до швидко змінюваного зовнішнього середовища, а і до непростих умов господарювання під час війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Першоосновою формування категорії «бізнес-процесу» виступає ДСТУ ISO 9000:2015 [1], де бізнес-процес визначається як «стійка, цілеспрямована сукупність взаємопов’язаних видів діяльності, яка за визначеною технологією трансформує вхід у вихід». Відзначаючи різноманітність бізнес-процесів та їх багатогранну природу можемо наголосити на необхідності термінологічного означення категорії «бізнес-процесу» з позиції різних дослідників. Для прикладу Лободяк С. І. [2] стверджує, що формування категорії «бізнес-процесу» відбулося шляхом логічного поєднання та перетину категорій «бізнесу» і «процесу», як епістемологічного цивілізаційного явища. Розвиваючи цей підхід Гончар С. [3, с. 3] трактує бізнес-процес як «сукупністю взаємопов’язаних дій, через які підприємство перетворює ресурси, інформацію, знання працівників і управлінські рішення на конкретний результат, потрібний клієнту, партнеру, власнику або іншому учаснику ринку». Врахування сировинного фактору у поясненні сутності бізнес-процесів також спостерігається в роботі Гальків Л.І. та Грищук Д. В. [9, с. 87] де дослідниці наголошують на важливість технологічних, часових, людських, інформаційних та фінансових ресурсів. Окремий напрям досліджень категорії «бізнес-процесів» становлять роботи науковців, що орієнтуються в більшій мірі на філософський контекст поняття, що прослідковуються у наукових позиція Світлишина І.І. [4, с. 60], в якій науковець трактує поняття як сукупність керованих, повторюваних, гнучких, взаємопов’язаних або взаємодійних дій та у доробку Свірського Ю. В. [8, с. 113], де автор зосереджує увагу на повторюваності таких завдань. В свою чергу закордонні дослідники Fliegner W. [11, с. 49], Kaniški I., Vincek I. [12, с. 58], Davenport G. [13] та ін. демонструють інтегровані бачення з українськими вченими.

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

Виділення невирішеної частини проблеми. Наукове та прикладне осмислення управління бізнес-процесами є еволюційним етапом розвитку українського бізнесу . В умовах достатності або перманентності більшості факторів виробництва (земля, праця, капітал та підприємницькі здібності) виникає необхідність застосування такого організаційного елемента, що дозволить впорядкувати, логічно поєднати, вибудувати ієрархію усіх етапів функціонування бізнесу. Кожен етап постачання сировини (логістика, контроль якості, складування), виробництва (збирання товару, обробка деталей тощо), комунікації з клієнтом (продаж, сервісне обслуговування) вимагає налаштування певної послідовності дій, ролей, відповідальності та відповідного інформаційного забезпечення. Прикладна реалізація такого завдання здійснюється через формування на підприємстві бізнес-процесів, що визначають хто і в якій послідовності виконує покладені на нього обов'язки, які ресурси і в якій кількості використовуються, як передається інформація, яким чином контролюється якість, хто несе відповідальність за отриманий результат на на основі яких критеріїв та індикаторів буде визначатися ефективність виробництва.

Мета статті. Метою статті є обгрунтувати власне трактування поняття «бізнес-процесу» для формування наукових основ його застосування у практичній діяльності підприємств.

Наукова новизна. Наукова новизна статті полягає у розвитку теоретичних засад тлумачення категорії «бізнес-процесу» через врахування ресурсного та часового фактору.

Практичне значення. Виявлені в процесі дослідження результати можуть бути застосовані у господарській діяльності для забезпечення впровадження елементів процесного управління в моніторинг ефективності виробничої діяльності на основі інтеграції управлінського досвіду працівників та можливої його підтримки шляхом використання новітніх програмних продуктів.

Методологія

Методи дослідження. При підготовці статті використовувалися загальнонаукові методи наукових досліджень, зокрема аналіз літературних джерел, структурний синтез, порівняльний аналіз. Важливе значення у роботі також мало використання методів систематизації та узагальнення. Застосування системного підходу дозволило сформувати авторське розуміння сутності категорії «бізнес-процес».

Джерела даних. В якості емпіричної бази дослідження було обрано результати досягнення української та світової наукової думки, представлені у відомих світових виданнях , а також ДСТУ ISO 9000:2015.

Інструменти аналізу. При підготовці статті було використано метод порівняльного аналізу для співставлення точок зору дослідників на трактування категорії «бізнес-процесу». Для забезпечення однозначності у виокремленні видів бізнес-процесів було застосовано метод класифікації.

Обмеження дослідження. Дослідження характеризується концептуальним змістом, відтак поєднує точки хору дослідників, які працюють в різних управлінських умовах, що поєднують різні типи економічних систем, безпекові, техніко-технологічний рівень застосовуваних управлінських інструментів. Додаткові обмеження можуть виникнути при точності застосування формулювань закордонних дослідників, що пояснюються особливостями англійського наукового письма.

Результати

Обговорення

Інтерпретація результатів. Розвиток сучасних підприємств визначається сукупністю великої кількості поєднуваних та розрізнених операцій, що поєднуються множиною зв'язків. Відтак, процесний підхід до управління є логічним елементом управління підприємством, оскільки забезпечує можливість узгодження між собою зазначених операцій всередині підприємства що дозволяє оптимізувати функціонування підприємства. Така парадигма управління зумовлює зміну засобів і способів впливу на роботу підприємства, дозволяє сконцентруватись на визначенні впливу на сукупність бізнес-процесів загалом, а не на окремих відділах підприємства, оскільки ефективні

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

процеси забезпечують рівень задоволеності клієнтів, менші витрати, більший дохід, мотивацію працівників.

Поширеність бізнес-процесів у бізнесі призводить до їх загального розуміння залишаючи поза увагою змістовне наповнення, що дає потужний теоретичний фундамент наукового розвитку категорії та можливостей її застосування у практичній діяльності.

Грунтовне дослідження епістемологічної природи бізнес-процесів в українській та світовій науковій думці дозволили зробити висновок про відсутність одностайного розуміння категорії, однак в усіх визначеннях важливого значення надається процесному підходу. Крім того трактування бізнес-процесів володіє світоглядними відмінностями, зокрема більшість українських науковців наголошують на управлінській домінанті у трактуванні поняття, в свою чергу закордонні дослідники відзначають важливість технічної домінанти, тобто наявності програмних продуктів, засобів автоматизації, технологічної підтримки ведення бізнесу.

Для забезпечення систематизації множини підходів дослідників поняття «бізнес-процесу» згрупуємо їх у табл. 1.

Таблиця 1

Змістовне пояснення категорії «бізнес-процесів»

Джерело	Трактування
ISO 9001 [1]	Стійка, цілеспрямована сукупність взаємопов’язаних видів діяльності, яка за визначеною технологією трансформує вхід у вихід
Гончар С. [3, с. 3]	Бізнес-процес являється впорядкованою сукупністю взаємопов’язаних дій, через які підприємство перетворює ресурси, інформацію, знання працівників і управлінські рішення на конкретний результат, потрібний клієнту, партнеру, власнику або іншому учаснику ринку. Бізнес-процес слід розуміти як механізм організації діяльності, через який забезпечується узгодження між стратегічними цілями та щоденною роботою персоналу
Світлишин І.І. [4, с. 60]	Сукупність керованих, повторюваних, гнучких, взаємопов’язаних або взаємодійних дій щодо формування входів, трансформації їх на виходи та перетворення останніх на входи наступного процесу, які (дії) є результативними, ефективними і спрямовані на досягнення поставлених цілей (цілей процесу і загальних цілей системи)
А. В. Гречко, Н. В. Захаров [5]	Сукупністю дій, які є взаємопов’язаними, взаємозалежними, послідовними і спрямованими на створення споживчої цінності за рахунок перетворення вхідних ресурсів на товари або послуги, які мають забезпечити задоволення потреб зовнішніх клієнтів, які є споживачами товарів або послуг, що надає підприємство, а також внутрішніх клієнтів, а саме внутрішніх підрозділів, що функціонують в рамках суб’єкта господарювання.
Шульга О. А. [6]	Цілісна, систематизована та керована послідовність взаємопов’язаних дій і операцій, спрямованих на перетворення вхідних ресурсів у конкретний продукт чи послугу, що створює цінність для споживачів і забезпечує досягнення стратегічних цілей підприємства
Стрілок О. [7, с. 58]	Чітко визначена, взаємопов'язана та керована послідовність повторюваних дій або завдань, що виконуються людьми або автоматизованими системами з метою досягнення конкретної організаційної цілі, шляхом ефективного використання визначених ресурсів (вхідних даних) для створення цінного результату (вихідних даних) для організації та її зацікавлених сторін.
Свірський Ю. В. [8, с. 113]	Серія завдань, що повторюються, які виконуються послідовно для досягнення рутинної мети
Гальків Л.І., Грищук Д. В. [9, с. 87]	Керована, скоординована, цілеспрямована сукупність взаємопов’язаних і взаємодіючих процедур (операцій, завдань, функцій, робіт, видів діяльності, дій, підпроцесів, заходів, етапів тощо), що мають своїх постачальників і споживачів, оперують певними ресурсами – технологічними, часовими, людськими, інформаційними, фінансовими тощо – і, трансформуючи входи у виходи, продукують соціально-економічні ефекти

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

Kyrychuk I. [10]	Упорядкована сукупність послідовних, повторюваних операцій, що перетворюють вхідні ресурси (матеріальні, людські, фінансові чи інформаційні) на кінцевий продукт для задоволення потреб споживачів, отримання прибутку або досягнення соціальних цілей
Fliegner W. [11, с. 49]	Послідовність конкретних дій, що здійснюються в організації в певній послідовності для досягнення конкретної мети у вигляді певного результату (продукту, послуги, інформації), який має цінність для його одержувача і може бути виражена як об'єктивно вимірюваним способом
Kaniški I., Vincek I. [12, с. 58]	Діяльність з метою створення доданої цінності для конкретного клієнта або ринку, що передбачає замкнутий набір взаємодій між людьми, обладнанням, методами управління з метою досягнення певної бізнес-цілі.
Davenport G. [13]	Структурований набір дій, призначених для отримання певного результату
Bourgeois D. and Bourgeois D. T. [14]	Процес, спрямований на досягнення цілі бізнесу
Guha, S., Grover, V., Kettinger, W. J., Teng, J.T.C., [15, с. 119-154]	Цілісна, динамічно скоординована сукупність дій або логічно пов’язаних завдань, які необхідно виконати для створення цінності для клієнтів або досягнення інших стратегічних цілей
Paim R, Caulliraux HM, & Cardoso R. [16, с. 694-723] Nurlankyzy N. A. [17, с. 166]	Стійка, цілеспрямована сукупність взаємопов’язаних дій організації, яка за певною технологією перетворює вхідні елементи (ресурси) на вихідні (результат процесу, продукт, послугу), що мають цінність для споживача

Глибоко поважаючи дослідників [1-17] вважаємо за необхідне запропонувати авторський підхід до пояснення сутності бізнес-процесів і зробити наголос на їх ефективності реалізації, відтак пропонуємо бізнес-процеси трактувати як сукупність операцій в господарській діяльності, які послідовно та логічно здійснюються на основі системно впорядкованого використання затребуваних ресурсів і мають на меті досягнення бізнес-цілі в конкретний момент часу.

Особливістю українського досвіду управління бізнес-процесами є їх розмежування на практичному та теоретичному рівнях, зокрема сучасні підприємства активно використовують передові програмні продукти, як українського, так і закордонного виробництва при цьому володіючи лише обмеженими знаннями про постійно використовуваний потенціал таких систем управління бізнес-процесами, а науковці – вивчають та розробляють нові теоретичні підходи до їх застосування у практиці, при цьому не встигають швидко реагувати та адаптовуватися на нові продукти, що постачаються на ринок. Таким чином, виникає прірва у взаємодії практики та досвіду. В свою чергу перспективним в цьому напрямі є закордонний досвід, зокрема польський дослідник Wojciech Fliegner [11, с. 49] наголошує саме на прикладній складовій управління бізнес-процесами, зокрема наголошує, що найважливішими на підприємстві є 3 групи бізнес-процесів, автоматизація яких дозволить суттєво покращити роботу підприємства, це виробничі процеси (WfMS), планування ресурсів підприємства (ERP) та взаємовідносини з клієнтами (CRM).

На основі дослідження потужного теоретичного апарату категорії «бізнес-процесу» було виявлено низку фундаментальних характеристик бізнес-процесу [18]:

1. Існування бізнес-процесу призводить до формування споживчої цінності (доданої вартості);
2. Сукупність бізнес-процесів на підприємстві завжди є взаємопов’язаними та взаємообумовленими;
3. Усі бізнес-процеси підприємства мають бути зосередженими навколо однієї цілі підприємства;
4. Кожен бізнес-процес має бути вимірюваним;
5. Дискретність процесу є його невід’ємним атрибутом, обов’язковим є «вхід» і «вихід»;
6. Бізнес-процеси мають бути керованими;
7. Здійснення бізнес-процесів вимагає використання ресурсів підприємства;
8. Безперервність та повторюваність є унікальними ознаками бізнес-процесів;
9. Бізнес-процеси мають володіти елементами гнучкості;
10. Системність є домінуючою рисою бізнес-процесів.

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

Відповідно до виявлених характеристик можна стверджувати, що бізнес-процеси виступають специфічним видом процесів підприємства.

Відповідно до виявлених характеристик бізнес-процесів повністю погоджуємося із дослідниками Мельник Л. Л., Байдак І. І. та Ярохович Т. А., які виявили основні цілі бізнес-процесів [19]:

1. Забезпечення оптимізації роботи підприємства шляхом моделювання бізнес-процесів;
2. Регламентування роботи учасників бізнес-процесів;
3. Зменшення технологічного часу виконання бізнес-процесів;
4. Поступове застосування процесного управління на підприємстві.

Організація роботи підприємства згідно таких основних цілей бізнес-процесів є вкрай складним явищем, що вимагає поєднання сукупності бізнес-процесів виробничого та невиробничого характеру. При цьому треба зазначити, що усі бізнес-процеси підприємства можуть суттєво відрізнятися залежно від виробничого спрямування підприємства, яке визначає зміст бізнес-процесів, рівень їх здійснення, цілі, час реалізації, просторову складову втілення, множини необхідних ресурсів, спрямованості бізнес-процесів та потенційно очікуваного результату. При цьому ефективність бізнес-процесів визначається тим наскільки менеджменту вдається забезпечити безперешкодне виконання процесів, що, у свою чергу, дозволить підприємству збільшити додану вартість товару або послуги і максимізувати корисність та цінність продуктів і послуг для своїх клієнтів.

Потужне змістовне наповнення категорії бізнес-процесів з позиції управлінського та філософського підходів вимагає більш практичного їх пояснення з точки зору реального застосування у господарській діяльності. Відтак, важливим кроком у цьому напрямі є класифікаційні заходи відносно ролі бізнес-процесу у забезпечення господарської діяльності підприємства. Відтак, більшість науковців [5, 18, 21-23] схиляються до подібного виділення основних, допоміжних, забезпечувальних та управлінських бізнес-процесів.

Зосереджуючи свій дослідницький інтерес на практичній площині реалізації бізнес-процесів проаналізовані праці закордонних науковців [10-17] засвідчили їх орієнтацію на технічний бік підтримки ефективності бізнес-процесів. В той же час українські дослідники розширили свій науковий пошук і в теоретичну площину, зокрема низка українських вчених () запропонували потужну класифікацію бізнес-процесів із значним їх науковим обгрунтуванням (табл. 2).

Таблиця 2 – Класифікація видів бізнес-процесів

Вид	Автор						
	А. В. Гречко, Н. В. Захаров	Л.І. Чорнобай, О.І. Дума, Ареф'єва, О. В. [20]	Гончар С.	Чорна Н.П., Уніят Л.М. [21, с. 50]	Будько О.В., Снімщіков А.О. [22 с. 78-79]	Лободяк С. І	Вітюк А.В. [23]
Основні	+	+	+	+	+	+	+
Обслуговуючі (забезпечуючі)	+	+	+	+	+	+	+
Допоміжні	+	+		+			
Бізнес-процеси розвитку (стратегічні)	+			+		+	+
Управлінські			+		+	+	+
Міжфункціо-нальні			+				

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

Відповідно до виявлених підходів щодо класифікації бізнес-процесів можна стверджувати, що в українській науковій думці домінує підхід щодо їх поділу на основні, обслуговуючі, допоміжні та бізнес-процеси, розвитку, що акцентує увагу саме на виробничому векторі тлумачення категорії «бізнес-процесу» дослідниками. Відтак повністю підтримуємо таку позицію відповідно до якої доцільно вважати:

1. основними бізнес-процесами є бізнес-процеси концентровані на виготовленні товарів та наданні послуг;
2. обслуговуючими бізнес-процесами є процеси, що забезпечують формування умов, необхідних для здійснення основних бізнес-процесів;
3. допоміжними бізнес-процесами є процеси, що спрямовані на вдосконалення ефективності та результативності основних та допоміжних процесів;
4. бізнес-процесами розвитку виступають процеси, що формують засади, підстави та умови розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

Беззаперечною особливістю розвитку практики управління бізнес-процесами є їх автоматизація та цифровізація. Прикладне застосування програмних продуктів для моніторингу виробничих процесів дозволяє отримати низку господарських переваг, зокрема:

1. Підвищення продуктивності праці може бути досягнуто на основі забезпечення зв’язку бізнес-процесів на підприємстві в єдину систему;
2. У випадку великомасштабних виробництв управління бізнес-процесами може здійснюватися на окремих видах виробництва, в рамках окремих технологічних ланцюжків або при організації окремих виробничих операцій;
3. Застосування бізнес-процесів та їх цифровізації дозволяє забезпечувати швидке сприйняття та адаптацію підприємств відповідно до цифрових змін, що відбуваються в країні та світі цим самим забезпечуючи здешевлення та пришвидшення виробництва.

Таким чином, використання сучасних засобів автоматизації та цифровізації управління бізнес-процесами є невід’ємним атрибутом сучасного ефективного підприємства, що може бути реалізовано шляхом автоматизації певного виду робіт або їх сукупності, і , як наслідок, це дозволить скоротити працівників, що виконують рутинні функції, а відповідно відбудеться скорочення витрат на заробітну плату та утримання команду, зменшиться ризик помилок, знизиться вплив психоемоційного людського чинника.

Порівняння з іншими дослідженнями. Отримані результати досліджень розвивають теоретичний апарат категорії «бізнес-процеси» та відповідають як потребам бізнесу, так і вимогам сучасного розвитку теорії управління. Виявлені результати підтверджують виступають логічним продовженням низки досліджень Світлишина І. І., Гречко, А. В., Захаров, Н. В.. Стрілка О. щодо сутності та змістовного наповнення категорії бізнес-процесів та методичних підходів до їх класифікації. Виявлені характеристики бізнес-процесів є лінгвістичним тлумаченням основних положень запропонованих дослідниками Paim, R., Caulliraux, H., Cardoso R. Та Nurlankyzy N. A.

Наукова новизна (розгорнуто). Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що запропоноване тлумачення поняття «бізнес-процесів» чітко встановлює критерії послідовного виконання операцій, необхідності їх логічного вибудовування із зазначенням ресурсів, що споживатимуться бізнес-процесом на кожному етапі. Важливим є уточнення критерію часу, що дозволятиме уточнювати досягнення бізнес-цілі і передбачатиме вживання низки необхідних заходів у випадку позитивного досягнення або виникнення труднощів в ході реалізації бізнес-процесу.

Практичне значення (розгорнуто). Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що наукові дослідження чітко виокремлять сутність бізнес-процесів та їх базові характеристики, що сформує теоретичне підгрунття їх прикладної реалізації. В свою чергу бізнес, орієнтуючись на чіткий підхід дослідників до класифікації бізнес-процесів на основні, обслуговуючі (забезпечуючі), допоміжні та управлінські зможе чітко концентрувати управлінські зусилля на базових процесах, що визначають ефективність діяльності підприємства і при цьому спостерігатиметься як економія часу, так і економія ресурсів.

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

Висновки

Наслідком активної пошукової роботи стало формування авторського трактування поняття «бізнес-процесу» як сукупності операцій в господарській діяльності, які послідовно та логічно здійснюються на основі системно впорядкованого використання затребуваних ресурсів і мають на меті досягнення бізнес-цілі в конкретний момент часу. Встановлено, що більшість підходів науковців характеризуються досить теоретизованим баченням бізнес-процесу, втім парадигма ведення бізнесу послуговується чіткими даними та показниками, що вимагає від дослідників трактування, що могло б визначатися певними умовами і фактами, які придатні для застосування у практичній діяльності підприємств. Різноманіття бізнес-процесів визначається типами підприємств на яких вони реалізуються і більшість дослідників схиляються до їх поділу на основні, допоміжні, обслуговуючі та управлінські. Ефективне управління бізнес-процесами в сучасному бізнесі вимагає їх автоматизації і цифровізації. Відтак, перспективи подальших досліджень передбачають дослідження основних проблем, що перешкоджають активному застосуванню програмного забезпечення для управління бізнес-процесами.

Список використаних джерел

1. ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги». URL: http://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf
2. Лободяк, С. І. (2025). Сутність та класифікація бізнес-процесів підприємства: теоретичний аспект. Економіка та суспільство.Вип. 78 . DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-29 URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6507/6446
3. Гончар, С. (2026). Бізнес-процес як ключовий елемент сучасної цифрової економіки. Академічні візії. №51. С. 1-9. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.19391703
4. Світлишин, І. І. (2023). Категоріальний аналіз поняття «бізнес-процес». Економіка, управління та адміністрування. № 2 (104). С. 58-64 https://doi.org/10.26642/ema-2023-2(104)-58-64
5. Гречко, А. В., Захаров, Н. В. (2024). Сутність поняття бізнес-процес. управління та діагностування бізнес-процесів на підприємстві. Ефективна економіка. №9. URL: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4644 DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.25
6. Шульга, О. А. (2025). Методичні підходи до аналізу бізнес-процесів підприємства . Економіка та суспільство. №79. URL: https://www.researchgate.net/publication/397962933_METODICNI_PIDHODI_DO_ANALIZU_BIZNES-PROCESIV_PIDPRIEMSTVA doi: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-148
7. Стрілок, О. (2025). Сутність категорій «бізнес-процес» та «оптимізація бізнес-процесів». Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління». Вип. 57. С. 55-64. doi.org/10.32703/2664-2964-2025-57-55-64
8. Свірський, Ю. В. (2023). Сутність і принципи управління бізнес-процесами на засадах імітаційного моделювання. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Вип.37. С. 113-118. ttp://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7981824
9. Гальків, Л. І., Грищук, Д. В. (2016). До питання генезису поняття «бізнес-процес». Сталий розвиток економіки. № 3. С. 86-91.
10. Kyrychuk, I. T. (2026). The Essence and Features of Business Process Management at Enterprises. Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management. No 26. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2026-26-05-03/2026-26-05-03 DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2026-26-05-03
11. Fliegner W. (2017). Metoda identyfikacji i analizy procesów biznesowych. Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. № 333. P. 49-62.
12. Kaniški I., Vincek I. (2018). Business processes as business systems. Tehnički glasnik. №12, Pp. 55-61. https://doi.org/10.31803/tg-20170808183458
13. Davenport, T. H. (1993) Process Innovation, Harvard Business School Press, 352 p.
14. Bourgeois, D., Bourgeois D. Information Systems for Business and Beyond. URL: https://ecampusontario.pressbooks.pub/infosysbus/chapter/chapter-8-business-processes/
15. Guha, S., Grover, V., Kettinger, W. J., Teng, J.T.C., (1997). Business process change and organizational performance: Exploring an antecedent model, Journal of Management Information Systems. №14(1). Pp. 119-154.

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

16. Paim, R., Caulliraux, H., Cardoso R. (2008). Process management tasks: A conceptual and practical view. Business Process Management Journal. №14. Pp. 694-723.
17. Nurlankyzy, N. A. (2019) Business Process as the Basis of the Process Approach in Enterprise. Management International Journal of Engineering and Management Research. Vol.9, Issue 2. Pp. 166-170. https://doi.org/10.31033/ijemr.9.2.22
18. Чорнобай, Л. І., Дума, О. І. (2013). Бізнес-процеси підприємства: загальна характеристика та економічна суть. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. № 769. С. 125-131.
19. Мельник, Л. Л., Байдак, І. І., Ярохович, Т. А. Управління бізнес-процесами: сутнісні поняття, значення та можливість удосконалення. URL: https://dspace.dsau.dp.ua/server/api/core/bitstreams/8325559f-dd4f-4b01-a59a-03d1bee4eba0/content
20. Ареф'єва, О. В. Бізнес-процеси підприємств сфери послуг: фактори, формування, конкурентноспроможність. К. : Вид. Європейського ун-ту, 2009. 96 с.
21. Чорна Н. П., Уніят Л. М. (2022). Теоретичні аспекти поняття бізнес-процесів, їх класифікації в діяльності підприємств. Інноваційна економіка. 2022. №4. С. 46-54. doi: https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.4.7
22. Будько О. В., Снімщіков А. О. (2024). Аналітичне забезпечення управління бізнес-процесами суб'єктів господарювання. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. № 1(8). С. 77-83. doi: https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss1(8).306470pp77-83
23. Вітюк А. В. (2025). Особливості управління бізнес-процесами провідних машинобудівних підприємств Вінницької області в міжнародному середовищі. Innovation and Sustainability. №4. С. 76–90. https://doi.org/10.31649/ins.2024.4.76.90

References

1. DSTU ISO 9001:2015 «Systemy upravlinnia yakistiu. Vymohy» [Quality management systems. Requirements]. URL:http://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf
2. Lobodiak, S. I. (2025). Sutnist ta klasyfikatsiia biznes-protsesiv pidpryiemstva: teoretychnyi aspekt [The essence and classification of enterprise business processes: a theoretical aspect]. Ekonomika ta suspilstvo. Vyp. 78. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-29 URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6507/6446
3. Honchar, S. (2026). Biznes-protses yak kliuchovyi element suchasnoi tsyfrovoi ekonomiky [The business process as a key element of the modern digital economy]. Akademichni vizii. №51. S. 1-9. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.19391703
4. Svitlyshyn, I. I. (2023). Katehorialnyi analiz poniattia «biznes-protses». [Categorical analysis of the concept of "business process"]. Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia. № 2 (104). S. 58-64 https://doi.org/10.26642/ema-2023-2(104)-58-64.
5. Hrechko, A. V., Zakharov, N. V. (2024). Sutnist poniattia biznes-protses. upravlinnia ta diahnostuvannia biznes-protsesiv na pidpryiemstvi [The essence of the business process concept; management and diagnosis of business processes at an enterprise]. Efektyvna ekonomika. №9. URL: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4644 DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.25
6. Shulha, O. A. (2025). Metodychni pidkhody do analizu biznes-protsesiv pidpryiemstva [Methodological approaches to analyzing an enterprise's business processes]. Ekonomika ta suspilstvo. №79. URL: https://www.researchgate.net/publication/397962933_METODICNI_PIDHODI_DO_ANALIZU_BIZNES-PROCESIV_PIDPRIEMSTVA doi: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-148
7. Strilok, O. (2025). Sutnist katehorii «biznes-protses» ta «optymizatsiia biznes-protsesiv» [The essence of the categories "business process" and "business process optimization"]. Zbirnyk naukovykh prats DUIT. Seriia «Ekonomika i upravlinnia». Vyp. 57. S. 55-64. doi.org/10.32703/2664-2964-2025-57-55-64
8. Svirskyi, Yu. V. (2023). Sutnist i pryntsypy upravlinnia biznes-protsesamy na zasadakh imitatsiinoho modeliuvannia [The essence and principles of business process management based on simulation modeling]. Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Seriia ekonomichna. Seriia yurydychna. Vyp.37. S. 113-118. ttp://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7981824
9. Halkiv, L. I., Hryshchuk, D. V. (2016). Do pytannia henezysu poniattia «biznes-protses» [On the genesis of the concept of "business process"]. Stalyi rozvytok ekonomiky. № 3. S. 86-91.

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117

10. Kyrychuk, I. T. (2026). The Essence and Features of Business Process Management at Enterprises. Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management. No 26. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2026-26-05-03/2026-26-05-03 DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5738-2026-26-05-03
11. Fliegner W. (2017). Metoda identyfikacji i analizy procesów biznesowych [Method of identification and analysis of business processes]. Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. № 333. P. 49-62.
12. Kaniški I., Vincek I. (2018). Business processes as business systems. Tehnički glasnik. №12, Pp. 55-61. https://doi.org/10.31803/tg-20170808183458
13. Davenport, T. H. (1993) Process Innovation, Harvard Business School Press, 352 p.
14. Bourgeois, D., Bourgeois D. Information Systems for Business and Beyond. URL: https://ecampusontario.pressbooks.pub/infosysbus/chapter/chapter-8-business-processes/
15. Guha, S., Grover, V., Kettinger, W. J., Teng, J.T.C., (1997). Business process change and organizational performance: Exploring an antecedent model, Journal of Management Information Systems. №14(1). Pp. 119-154.
16. Paim, R., Caulliraux, H., Cardoso R. (2008). Process management tasks: A conceptual and practical view. Business Process Management Journal. №14. Pp. 694-723.
17. Paim, R., Caulliraux, H., Cardoso R. (2008). Process management tasks: A conceptual and practical view. Business Process Management Journal. №14. Pp. 694-723.
18. Chornobai, L. I., Duma, O. I. (2013). Biznes-protsesy pidpryiemstva: zahalna kharakterystyka ta ekonomichna sut [Enterprise business processes: general characteristics and economic essence]. Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Menedzhment ta pidpryiemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku. № 769. S. 125-131.
19. Melnyk, L. L., Baidak, I. I., Yarokhovych, T. A. Epravlinnia biznes-protsesamy: sutnisni poniattia, znachennia ta mozhlyvist udoskonalennia [Business process management: core concepts, significance, and opportunities for improvement]. URL: https://dspace.dsau.dp.ua/server/api/core/bitstreams/8325559f-dd4f-4b01-a59a-03d1bee4eba0/content
20. Arefieva, O. V. Biznes-protsesy pidpryiemstv sfery posluh: faktory, formuvannia, konkurentnospromozhnist. K. : Vyd. Yevropeiskoho un-tu, 2009. 96 s.
21. Chorna N. P., Uniiat L. M. (2022). Teoretychni aspekty poniattia biznes-protsesiv, yikh klasyfikatsii v diialnosti pidpryiemstv [Theoretical aspects of the concept of business processes and their classification in enterprise operations]. Innovatsiina ekonomika. 2022. №4. S. 46-54. doi: https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.4.7
22. Budko O. V., Snimshchikov A. O. (2024). Analitychne zabezpechennia upravlinnia biznes-protsesamy subiektiv hospodariuvannia [Analytical support for business process management of business entities]. Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. № 1(8). S. 77-83. doi: https://doi.org/10.31319/2709-2879.2024iss1(8).306470pp77-83
23. Vitiuk A. V. (2025). Osoblyvosti upravlinnia biznes-protsesamy providnykh mashynobudivnykh pidpryiemstv Vinnytskoi oblasti v mizhnarodnomu seredovyshchi [Specifics of business process management at leading machine-building enterprises in the Vinnytsia region within the international environment]. Innovation and Sustainability. №4. S. 76–90. https://doi.org/10.31649/ins.2024.4.76.90

Ця робота ліцензується відповідно до Creative Commons Attribution 4.0 International License
ISSN: 2663-0117